

## **Kam jsme se posunuli...**

V předcházejících týdnech proběhla po uskutečnění stávce celá řada jednání, jejichž cílem bylo vyřešit problémy, které nás v poslední době trápí nejvíce. Velká část z nich souvisí s plánovaným rozpočtem školství a jeho rozpisem na rok 2024. Pojdme se tedy na ně podívat. Nejrozsáhlejší jednání proběhla na MŠMT za účasti ministra školství a dalších pracovníků ministerstva ve dnech 15.12. 2023 a 4.1.2024. 15.12. se řešilo jak základní, tak i střední školství. Po vypořádání připomínek „středoškoláků“ se jednání 4.1. zabývalo již pouze základním školstvím. Přesto jsme ještě nedospěli k finálnímu řešení a další jednání by mělo ještě proběhnout v horizontu čtrnácti dnů.

Prvním a největším problémem, který vyvstal je plánované snížení PHmax, a to jak na středních, tak i na základních školách. Především pro střední školy se plánované snížení jevílo jako neřešitelný problém. „Navýšení“ na 95 % bylo středoškolskými asociacemi vnímáno jako přijatelné a nadále tuto otázku neřeší. Pro základní školy se podařilo navýšit snížení PHmax z původně navrhovaných 94 na 95 %. I tato minimální změna pomůže řadě škol ke zlepšení situace. Přesto se stále ještě plánované změny dotknou zhruba jedné třetiny základních škol. Použiji data, která nám dalo MŠMT k dispozici (psáno kurzívou).

### ***Souhrnný dopad reálný – rozdíl oproti počtu hodin dnes hrazených ze státního rozpočtu***

***Rozdíl sníženého PHmax oproti současnému PHmax, tedy po odečtení hodin, které již dnes nejsou hrazeny ze státního rozpočtu (protože o ně škola překračuje PHmax)***

#### ***Reálný úbytek v tomto případě nepřekračuje 3 úvazky.***

- *Bez negativního dopadu 2650 škol (68,1 %)*
- *Počet škol s rozdílem do ½ úvazku: 1049 (27 %)*
- *Počet škol s rozdílem přes ½ - 1 úvazek: 109 (2,8 %)*
- *Počet škol s rozdílem přes 1 – 2 úvazky: 75 (1,9 %)*
- *Počet škol s rozdílem více než 2 úvazky: 9 (0,2 %).*

### ***Souhrnné vyjádření reálného úbytku počtu odučených hodin na třídu (pravděpodobně nejvíc relevantní kritérium)***

*Maximální úbytek je 2 h/třídu*

- *Bez negativního dopadu: 2660 škol*
- *Úbytek do 0,5 h/třídu: 375 škol*
- *Úbytek 0,5 – 1 h / třídu: 740 škol*
- *Úbytek 1 – 1,5 h / třídu: 93 škol*
- *1,5 – 2 h na třídu: 24 škol*

Znamená to tedy snížení možnosti dělení v některých třídách. Přesto je dle tvrzení ministerstva zachována nejen možnost splnit povinné rozsahy RVP, ale i dělení hodin, vyplývající z vyhlášky č.2005/48 Sb. o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky. U žádné školy by to tedy nemělo mít likvidační dopad, přesto se to může u některých škol (hlavně „podlimitních“) projevit negativně.

**Skupinu 117 škol s reálným úbytkem více než 1 h na třídu lze analyzovat:**

**1. podle regionu:**

- Praha 22
- Jihočeský 7
- Jihomoravský 14
- Karlovarský 5
- Královéhradecký 7
- Liberecký 7
- Moravskoslezský 12
- Olomoucký 7
- Pardubický 4
- Plzeňský 4
- Středočeský 13
- Ústecký 10
- Zlínský 2
- Vysočina 0

**2. podle velikosti:**

- Do 10 žáků: 10
- 11 - 25 žáků: 5
- 26 - 100 žáků: 7
- 101 – 300 žáků: 26
- 301 – 500 žáků: 31
- Přes 500 žáků: 39

**3. Podle typu:**

- Jednotřídní 11 z toho podlimitní 10
- Jiné málotřídní 0
- Školy s prvním stupněm 5třídní 1 z toho podlimitní 1
- Školy úplné s 1. a 2 stupněm 92 z toho podlimitní 1
- Školy při zdravotnických zařízeních: 3 (12,5 % škol při z.z.)
- Školy podle §16 odst. 9: 11 (4 % škol 16/9)

**Závěr: největší úbytek odučených hodin na třídu (1 – 2) je v úplných školách přes 500 žáků, z krajů pak v Praze.**

Mělo by se to tedy dotknout všech typů škol bez rozdílu a žádný by neměl být znevýhodněn. Co se objemu hodin týká, dopad se předpokládá především u „velkých škol“, které by však měly být schopny tuto změnu „absorbovat“. Větší problém však může nastat u malých škol, kde i nevelké snížení PHmax může vést k výraznějším problémům.

Druhého jednání se tedy zúčastnili i zástupci „malých škol“, které pro nás představují důležitý segment českého školství. Za nás to byl kolega Buriánek, za UP pan ředitel Šimáček. Výsledkem jednání by měla být určitá „indexace“ nejvíce postižených škol s ohledem na jejich potřebnost, a to v návaznosti na kritéria, na kterých by se ještě mělo pracovat. Jednání by se měla týkat i možnosti personálního zajištění tohoto typu škol.

Cílem všech těchto změn je dle ministerstva zastavit nekontrolovaný nárůst učitelských pozic ve výši zhruba 4000 míst ročně, který představuje značné finanční zatížení rozpočtu školství. Osobně nevím, kde se tito učitelé berou, když hovoříme o trvalém nedostatku kvalifikovaných pedagogů. Vhodnější cestou by, podle mého názoru, bylo zastropování současného stavu s možným nárůstem při navýšení výkonů. Legislativně je to však zdlouhavé a není prý záruka, že by se to do začátku příštího školního roku zvládlo.

Dlouho jsme se snažili prosadit tento způsob financování přes PHmax. I nadále ho považujeme, i přes některé nedostatky, za dobrý a funkční způsob (pokud nebude docházet k nesystémovým zásahům do jeho fungování). Odstraňuje nerovnosti ve financování škol v rámci krajů, dává školám jasnou představu o jejich finančních možnostech bez ohledu na počet žáků, kteří právě přijdou nebo odejdou k rozhodnému datu. Umožňuje (pokud jsou k tomu personální a prostorové podmínky) dělení tříd a skupin na základě potřeby žáků a profilace školy. To jenom na připomenutí, proč nám na tomto ukazateli tak záleží. Pokud je něco špatně nastaveno, tak to není PHmax, ale celkové financování školství, které by se mělo, dle mého názoru, odvíjet od % HDP. Pak bychom takovéto diskuse nejspíše nemuseli vést.

Dalším problémem, který jsme řešili byli asistenti pedagoga (AP). Dle našich informací se chystalo snížení nápočtu celkového objemu finančních prostředků na AP snížením platového stupně z 5. na 4. Současně se hovořilo i o jejich parametrizaci, která však byla, vzhledem k současnému stavu společného vzdělávání, nedostatečná. V současnosti se s ničím z toho aktuálně nepočítá. Parametrizace by mohla začít fungovat od roku 2025 nebo 2026 za podmínek, o nichž se bude ještě jednat.

Některé problémy ještě přetrvávají a nejsou dostatečně vyřešeny. Nejasnosti jsou kolem objemu ONIV. Jejich případné snížení by se mohlo negativně dotknout opět především menších škol, kde už nyní není těchto prostředků dostatek nejen pro pořizování učebnic a pomůcek, ale především pro další vzdělávání pedagogů.

Největším problémem nadále zůstávají v oblasti školství nepedagogičtí pracovníci (myšleno finančně). V prvé řadě je to ta skutečnost, že u některých pozic, především ve školních jídelnách a v úklidu, se v tabulkových platech nacházíme pod minimální a zaručenou mzdou. Toto jsme povinni dorovnat. Ale z jakých prostředků? A snížení objemu prostředků na nepedagogy o 2 % tomu rozhodně nepomůže. Kdo nebo co pomůže, to je v současné době velmi nejisté. Určitou možností je spolupráce se zřizovateli, ale ani jejich rozpočty nejsou bezedné.

To však není zdaleka všechno, čím jsme se v poslední době zabývali. Řada dalších problémů se objevuje průběžně, i když zdánlivě ustupují do pozadí. Jsou to třeba přijímací zkoušky na střední školy, ukrajínští žáci, revize rámcových vzdělávacích programů a spousta dalších.

Děkuji všem kolegům z rady Asociace a regionálním zástupcům za spolupráci. A především děkuji kolegům ředitelům, na které se obrácíme s rychlými (a snad ne příliš zatěžujícími) dotazníky. Data, která nám poskytnete jsou cenným materiálem, o který se můžeme opřít při jednáních, která nejsou vždy zcela jednoduchá.

Doufám tedy, že se nám podaří se i nadále posunovat o další kus dál. O ten kus, který umožní našim základním školám lépe fungovat. Přeji vám všem úspěšné zakončení prvního pololetí školního roku a trochu více klidu na skutečně pedagogickou práci.

Luboš Zajíc